

Föredrag hållet vid Hulda Lundins slöjdkurs 25-års-jubileum

Lundin, Hulda,

78 Ep Br. Stockholm

National Library
of Sweden

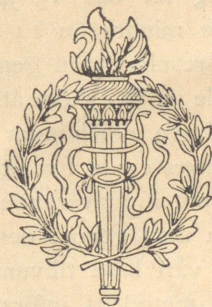
Lundens
Skol
Fähn
(Sv)
a

FÖREDRAG

HÄLLET VID

HULDA LUNDINS SLÖJDKURS

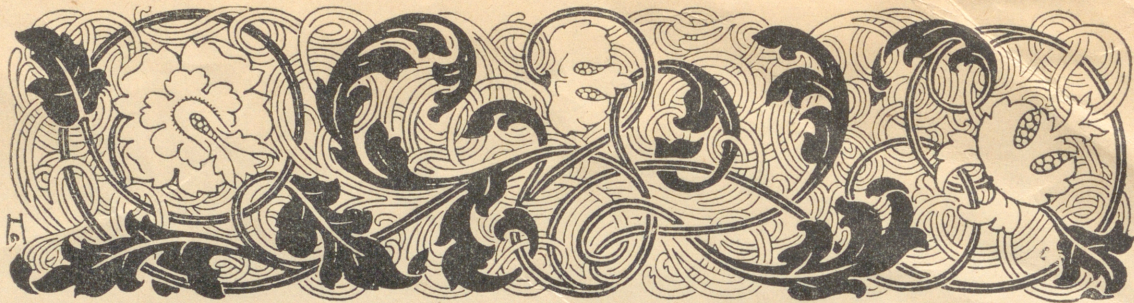
25-ÅRS-JUBILEUM

STOCKHOLM 1907

KUNGL. HOFBOKTR. IDUNS TRYCKERI-AKTIEBOLAG

A, det var just här i Klara folkskola, som jag på våren 1882 började min första slöjdkurs. Som förberedelse till denna hade jag året förut gjort en grundlig studieresa i Tyskland, och avslutade jag denna med att som elev genomgå en kurs i kvinnlig slöjd i Hamburg enligt Schallenfeldska metoden. Genom anslag från Stiftelsen »Lars Hiertas minne» hade jag satts i tillfälle att företaga nyssnämnda resa.

I min första slöjdkurs deltog slöjdlärarynnorna vid Stockholms folkskolor och en del läslärarynnor, förnämligast från Klara skola.

Vid denna tid funnos endast 9 (nu 31) slöjdlärarynnor vid huvudstadens folkskolor, en i var församling, med undantag av Katarina, som hade 2.

När kursen var avslutad, gällde det att i skolorna pröva, vad det nya systemet dugde till. Då blevo de båda slöjdlärarynnorna i Katarina, Fru Anna Edström (död 1900) och Fru Edla Gustafsson, mig till utomordentligt stor hjälp. Jag tjänstgjorde nämligen vid denna tid som läslärarynna i samma skola och det underlättade vårt samarbete. Sex timmar i veckan av skolans tid, då mina egna elever hade handarbete, fick jag använda till arbetet för den pedagogiska slöjden. Undervisningen enligt den nya metoden bedrevs så intensivt, att vi redan vid vårterminens avslutning år 1883 kunde anordna en utställning av eleverbeten i förening med provlektioner.

Härom skriver Sv. Läraretidning för den 13 juni 1883: »I Katarina skola är den Schallenfeldska metoden införd i icke mindre än 14 avdelningar. En utställning, vilken öppnades i fredags, visar, till vilket resultat man genom denna metod här kommit. Vid samma tillfälle var man även i tillfälle att få avhöra åtskilliga lektioner. Tvenne lärarynnor undervisade i olika salar sina respektive avdelningar i stickning, sömnad, märkning etc. Lärarynnor och barn syntes livligt intresserade för sitt ämne.» I samma tidning för den 27 juli samma år heter det vidare om ifrågavarande utställning. »Med fästade avseende dels på de vackra resultat, till vilka man genom denna metod här kommit, dels därför, att metoden även på andra orter i vårt land tillvunnit sig uppmärksamhet, meddela vi här en kursindelning, som man vid metodens införande i Katarina folkskola härstädes uppgjort. Denna kursindelning — utarbetad av Fröken Hulda Lundin i samråd med de tvenne handarbetslärarynnorna — har följande utseende:

1. Förberedande övningar (de s. k. Frøbelska arbetena);
2. Rätstickning (med 2 stickor);
3. Avig- och rätstickning (med dito);
4. En syduk;
5. En bomullsstrumpa (den s. k. normalstrumpan);
6. En ullstrumpa och en svårare syduk (början);
7. Fortsättning och avslutning av syduken;

8. Rita, klippa till och sy ett enklare linne;
9. Lappning och märkning;
10. Stoppning. Ett par vantar;
11. Rita, klippa till och sy ett svårare linne;
12. Finare stoppning och krokning;
13. Rita, klippa till och sy en skjorta;
14. Rita, klippa till och sy en klädning.»

Längre fram i samma artikel heter det vidare: »I pedagogiskt hänseende har naturligtvis den nu antydda metoden betydliga företräden framför det hittills vanliga förfarandet vid undervisningen i kvinnlig slöjd, vilket förfarande i allmänhet saknar all metod.» — Snart nog kom den nya metoden till användning i Klara, Adolf Fredriks, Jakob och Johannes folkskolor.

Sedan jag under sommarlovet 1883 i Halmstad, på kallelse av Skolrådet, med lärarinnorna genomgått en slöjdkurs, infördes metoden vid folkskolorna därstädes.

Vid folkskoleseminariet i Stockholm infördes metoden i såväl övningsskolan som själva seminariet höstterminen 1883; och kallades jag att övervaka införandet av metoden därstädes.

*

Under höstterminen 1883 fortgick arbetet i Katarina folkskola under högtryck med ett utmärkt gott resultat. Jag lämnar ordet ännu en gång åt Sv. Läraretidning, som för den 23 jan. 1884 skriver: »För att visa de resultat, vartill man genom metoden kan komma, ävensom den progressiva ordning, i vilken arbetena inträda, hade i fredags och lördags i Katarina folkskola anordnats en utställning av under förra terminen utförda arbeten. Denna utställning togs i betraktande av ett stort antal lärarinnor vid härvarande folkskolor jämte åtskilliga andra personer, däribland chefen för folkskolebyrån, kansli-rådet Bruhn, rektor Kastman samt drottningens hoffröken Eketrä, genom vilken drottningen anhöll att få en fullständig serie arbeten enligt Schallenfeldska metoden. Allmänt erkändes, att arbetena voro väl utförda och framför allt prisades, att lappning och lagning fått ett stort rum, och att barnens tid ej upptagits med prydnadsarbeten.

I sammanhang med utställningen hade i ett par av salarne anordnats undervisning enligt Schallenfeldska metoden, varigenom de närvarande blevo i tillfälle att iakttaga, hurusom ordnad klassundervisning lika väl är möjlig i handarbeten som i skolans läsämnen. Det var med stort intresse, som de många närvarande åhörde denna klassundervisning i sömnad, stickning, märkning, o. s. v.»

*

Intresset för den nya metoden växte därefter dag för dag icke blott inom vårt eget land utan även utanför dess gränser. Jag kallades 1884 till Finnland för att i Åbo med lärarinnorna därstädes genomgå en slöjdkurs och hade denna till följd metodens införande i Åbo folkskolor. Från Norge hitkom Fröken Jörgine Dahl och studerade flere veckor vid Katarina folkskola. Genom henne infördes metoden vid folkskolorna i Trondhjem.

*

Jag har nu ganska vidlyftigt genomgått den metodiska slöjdens tre första levnadsår — kanske för vidlyftigt — men, som bekant, anses ju alltid de tre första levnadsåren som de mest kritiska. Dör inte barnet under den tiden, så kommer det i regeln att leva länge. Så skedde även här. I januari 1885 blev jag slöjdinspektris vid Stockholms folkskolor, och fick jag därefter helt egna mig åt den kvinnliga slöjden. Nu gällde det, att fortast möjligt få den pedagogiska slöjden införd i alla huvudstadens folkskolor. Slöjd-avdelningarnas antal uppgick vid denna tid till cirka 300 (nu över 690).

Jag anordnade kurser för de läslärlarinnor, vilka själva skötte handarbetsundervisningen i sina respektive avdelningar. Dessa slöjdkurser omfattade i allmänhet endast kurserna 1—10, emedan läslärlarinnorna icke undervisade högre upp i slöjd. Sådana kurser fortgingo under många år. Huru många, som deltog i dessa slöjdkurser, kan jag icke säga, ty jag har, ledsamt nog, icke bevarat mina anteckningar rörande dem. Deltagarna voro emellertid hundratals. — Med slöjdlärlarinnorna genomgick jag ånyo en kurs 1885. Denna gång omfattade undervisningen mönsterritning för klädsömnad. Jag hade året förut varit i Tyskland och särskilt studerat denna del av den kvinnliga slöjden.

Arbetet vid alla dessa kurser var i hög grad betungande för både elever och lärarinna på grund av, att det alldeles saknades läroböcker. Vi levde på anteckningar. Men det kunde ju ej gå så i längden. Till sist tvangs jag att skriva böcker. Min första bok »Klädsömnad» utkom år 1888, och den har nu utgått i 20,000 exemplar. Min andra bok »Kvinnlig slöjd», av vilken 13—15 tusendet i dessa dagar är under tryckning, utkom först år 1892. Vadan detta dröjsmål? Det berodde helt enkelt därpå, att jag hade gjort den upptäckten, att hur förträfflig den Schallenfeldska metoden än var för Tyskland, så passade den ej fullt för vårt land. Den måste omdanas, och detta krävde mycken tid och mycket arbete. I detta omdaningsarbete hade jag god hjälp av slöjdlärlarinnorna vid huvudstadens folkskolor. Det blev en mödosam tid även för dem. De fingo finna sig uti att pröva de nya uppslagen och de nya modellerna; och det måste jag säga till deras heder, att de gjorde det med glädje. Vi hade alla en stark tro på ämnets stora betydelse, och därför räknade vi icke så noga på timmarna, som vi offrade, icke heller vägde vi så noga de krafter vi tillsatte i arbetet. Det var under dessa år ett härligt samarbete. På så sätt fick den pedagogiska slöjden sina svenska drag.

*

Dels därför att man vid Stockholms folkskolor behövde ett ökat antal slöjdlärlarinnor, och dels därför att man från landsorten önskade få hjälp för att kunna tillgodogöra sig Stockholmsmetoden, höll jag då och då, parallellt med de ovan omtalade slöjdkurserna för läslärlarinnor, fullständiga slöjdkurser för utbildande av handarbetslärarinna. Dyliga kurser hava alltsedan vårterminen 1888 fortgått regelbundet 2 gånger årligen. Från dessa kurser hava 1,485 elever utgått. Alltefter som arbetet vid huvudstadens folkskolor växte, blev det för mig omöjligt att ensam sköta slöjdlärlarinneutbildningen, varför jag måste se mig om efter hjälp. Denna erhöi jag av mina förutvarande elever, och hava av dessa under åren 1888—1905 följande tjänstgjort vid kursen:

Fru Edla Gustafsson	1/2 år
Fru Emilia Bomgren	5 »
Fru Anna Edström	flera år
Fru Ebba Nilsson	1/2 år
Fröken Anna Kempendahl.....	12 »

Den 6 september 1905 överlämnade jag som gåva på vissa villkor min slöjdkurs till Slöjdinspektrisen Fanny Blomberg och Slöjdföreståndarinnan Anna Kempendahl.

*

Mätte slöjdkursen så länge den behöves få leva och verka till gagn för älskat fosterland.

Stockholm den 5 December 1907.

HULDA LUNDIN.

